

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพสำหรับสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม*
DEVELOPING THE GUIDELINES OF ACADEMIC ADMINISTRATION BY USING
QUALITY CONTROL CIRCLE FOR SCHOOLS UNDER SUB-DISTRICT
MUNICIPALITIES IN MAHA SARAKHAM PROVINCE

คณน สิริโชคเจริญ¹, ลักขณา สิริวัฒน์²
Kanon Sirichokcharoen¹, Lakkhana Sariwat²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}
Email : kanon.si@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลตำบล จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนต้นแบบ 2 แห่ง จำนวนรวม 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การบริหารทรัพยากรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การบริหารหลักสูตร การนิเทศการจัดการเรียนรู้และการทำงาน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และการบริหารการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ 2. แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 7 ด้าน

40 ตัวชี้วัด 81 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; วงจรคุณภาพ; แนวทาง

ABSTRACT

This research aimed 1) to study the current state, the desirable state, and priority needs index of academic administration of schools under sub-district municipalities in Maha Sarakham province, 2) to develop the academic administration by using quality control circle guidelines for schools under sub-district municipalities in Maha Sarakham province. The research divided to 2 phases, Phase 1 to study the current state, the desirable state, and priority needs index of academic administration of schools under sub-district municipalities in Maha Sarakham province. The research sample group consisted of 86 administrators and teachers belonging to sub-district municipal schools. The research instrument was a current state and desirable state questionnaire. Phase 2 to develop the academic administration by using quality control circle guidelines for schools under sub-district municipalities in Maha Sarakham province key informants were administrators and teachers of 2 best practice schools total of 6 persons, and 5 luminaries to assess the suitability and feasibility of guidelines. The research instruments were interview, and suitability and feasibility assessment form. Descriptive statistics used to analysis data were mean, percentage, standard deviation, and priority needs index.

The result of this research were found: 1. The current state of academic administration of schools under sub-district municipalities in Maha Sarakham province overall was at moderate level, And the desirable state overall was at high level. The priority needs index of academic administration of schools under sub-district municipalities in Maha Sarakham province Arranged the necessary needs from low to high as follows: Administrative resource to promote learning management, learning measurement and evaluation, Internal quality assurance, Curriculum administration, learning management and work supervision, Developing and promoting learning resources, respectively, and Learning management, respectively. 2. The academic administration guidelines by using quality control circle for schools under sub-district municipalities in Maha Sarakham province consisted of 7 aspects 40 indicators 81 guidelines. The guidelines' suitability and feasibility both were at high levels.

Keywords : Academic Administration; Quality Control Circle; Guidelines

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาของชาติ โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายสู่ความเป็นเลิศ ในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอเหมาะสม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น งานวิชาการจึงถือเป็นงานหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา โดยการจัดการศึกษาต้องมีความคล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย เป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิชาการจึงเป็นงานหลักที่มีความสำคัญคิดเป็น ร้อยละ 40 ของงานทั้งหมด (สังคมสมฤทธิ์, 2552)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมในระดับฐานรากของประเทศ โดยมีบทบาทสำคัญในการจัดบริการสาธารณะซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างใกล้ชิดกับประชาชนและทุกภาคส่วนในชุมชน (สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562) นโยบายการจัดการศึกษาท้องถิ่น ด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา มีนโยบายจัดระบบบริหาร และการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อให้เกิดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549) การบริหารวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม มีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) เช่นเดียวกับสถานศึกษาอื่นๆ ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์แผนการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อทราบกำหนดการ ระยะเวลาในการทำงานตามนโยบายของต้นสังกัดมีแผนการปฏิบัติงานทุกงาน แต่ไม่มีรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติ ขาดการเชื่อมโยงกับงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดกระบวนการตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน การบริหารวิชาการมุ่งตรวจสอบเฉพาะผลงานที่เสร็จทันเวลา โดยไม่มีการตรวจสอบมิติด้านอื่นๆ ขาดแผนการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานด้านวิชาการ ทั้งด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารทรัพยากร การวัดและประเมินผล และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการจัดทำโครงการพัฒนาวิชาการในสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการปฏิบัติงานวิชาการไม่สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการอย่างไม่เป็นระบบ ยังไม่สามารถบริหารจัดการให้เป็นระบบที่มีคุณภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาคน งานวิชาการ องค์กร นักเรียน และชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2561; โรงเรียนเทศบาลนาเชือก, 2562)

จากสภาพปัญหาของการบริหารวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการของสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะ

พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ โดยมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวทางการบริหารวิชาการที่พัฒนาขึ้น จะเป็นแนวทางที่มีคุณภาพและเป็นทางเลือกในการนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่นๆ ในการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้การบริหารวิชาการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development: SBMLD) ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้อง และผู้สนใจ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการหรือการศึกษาวิจัยต่อไป

3.2 ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม สำหรับผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้อง และผู้สนใจ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานวิชาการหรือการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จากสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้บริหาร 6 คน และครู 110 คน รวมจำนวน 116 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จากสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้บริหาร 4 คน และครู 82 คน รวมจำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวนรวม 2 ฉบับโดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ระหว่าง 0.414-0.772 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (∞) เท่ากับ 0.682 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ระหว่าง 0.467-0.799 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (∞) เท่ากับ 0.795 เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมดและได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 86 ฉบับ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วย

โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูสถานศึกษาด้านแบบจำนวน 2 แห่ง จำนวนผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู รวม 6 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งทำหน้าที่ประเมินแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนต้นแบบ โดยการตรวจสอบความเรียบร้อยของผลการบันทึกการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์โดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแนวทางต่อไป การจัดทำกระทู้กับข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยจัดเรียงแบบประเมิน ตรวจสอบให้คะแนนแบบประเมิน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม มีรายละเอียดดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงาน วิชาการของ สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการ จำเป็น	
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	PNI modified	ลำดับ
1. การบริหารหลักสูตร	3.28	1.05	ปานกลาง	4.23	1.19	มาก	0.29	4
2. การบริหาร การจัดการเรียนรู้	3.30	0.81	ปานกลาง	4.08	1.04	มาก	0.24	7
3. การบริหาร ทรัพยากรส่งเสริม การจัดการเรียนรู้	3.21	1.05	ปานกลาง	4.26	1.26	มาก	0.33	1
4. การนิเทศการ จัดการเรียนรู้และ การทำงาน	3.24	1.00	ปานกลาง	4.16	1.01	มาก	0.28	5

การบริหารงาน วิชาการของ สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการ จำเป็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	PNI modified	ลำดับ
	5. การประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษา	3.31	1.19	ปานกลาง	4.31	1.09	มาก	0.30
6. การวัดและ ประเมินผลการ เรียนรู้	3.12	0.83	ปานกลาง	4.11	0.77	มาก	0.32	2
7. การพัฒนาและ ส่งเสริมให้มีแหล่ง เรียนรู้	3.35	0.97	ปานกลาง	4.22	0.82	มาก	0.26	6
โดยรวม	3.26	0.97	ปานกลาง	4.17	1.06	มาก	-	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ($PNI_{\text{modified}} = 0.36$)

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม แนวทางการบริหารวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ ประกอบด้วย 7 ด้าน 40 ตัวชี้วัด 81 แนวทาง สรุปได้ดังนี้

5.2.1 ด้านการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด 15 แนวทาง

5.2.2 การบริหารการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัด 11 แนวทาง

5.2.3 การบริหารทรัพยากรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด 11 แนวทาง

5.2.4 การนิเทศการจัดการเรียนรู้และการทำงาน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด 11 แนวทาง

5.2.5 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด 11 แนวทาง

5.2.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด 11 แนวทาง

5.2.7 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด 11 แนวทาง

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

5 คน รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้ วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัด เทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การบริหารหลักสูตร	4.48	0.58	มาก	4.32	0.64	มาก
2. การบริหารการจัดการเรียนรู้	4.62	0.49	มากที่สุด	4.45	0.72	มาก
3. การบริหารทรัพยากรส่งเสริม การจัดการเรียนรู้	4.49	0.50	มาก	4.35	0.70	มาก
4. การนิเทศการจัดการเรียนรู้และ การทำงาน	4.47	0.57	มาก	4.60	0.60	มากที่สุด
5. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.40	0.68	มาก	4.49	0.63	มาก
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.36	0.49	มาก	4.31	0.66	มาก
7. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.44	0.50	มาก	4.38	0.65	มาก
โดยรวม	4.47	0.55	มาก	4.41	0.66	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการบริหารวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคามในปัจจุบันมีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน มีแผนการปฏิบัติงานทุกงานแต่ยังขาดรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติ ทำให้มองไม่เห็นวิธีการในการปฏิบัติงานว่าเป็นอย่างไร ควรปรับปรุงในขั้นตอนส่วนใด เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ นิคม สุวรรณรักษ์ (2563) ซึ่งได้กล่าวถึงขั้นตอนของวงจรคุณภาพ (PDCA) ไว้ว่า ในขั้น Do หรือขั้นการปฏิบัติ นอกจากมีแผนงาน ควรมีการกำหนดขั้นตอนปฏิบัติ และปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่วางไว้ จึงเป็นเหตุให้การบริหารงานวิชาการไม่ครอบคลุมการปฏิบัติงานทั้งหมด ขาดความเข้มแข็ง จึงมีระดับความคิดเห็นสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ระวีพรรณ ร่มภิริง และสมชาย บุญศิริเกษ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน โดยผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน ที่มี

คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มี 3 ด้าน คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การบริหารทรัพยากรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการบริหารหลักสูตร ตามลำดับ เนื่องจากสภาพที่พึงประสงค์แสดงถึงความต้องการของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวกับข้อคำถามของการวิจัย สาเหตุที่ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามมีความประสงค์ให้เกิดการพัฒนาการบริหารวิชาการ โดยเมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาสภาพปัจจุบันซึ่งมีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง นั้น จะเห็นว่า มีระดับความคิดเห็นที่แสดงถึงสภาพปัจจุบันยังมีการปฏิบัติที่ไม่ดีเท่าที่ควร และมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมอีก ดังคะแนนของสภาพที่พึงประสงค์ที่อยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงกว่าระดับความคิดเห็นของสภาพปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของ กัตัญญตา เจริญถนอม (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการศึกษพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.2 แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 7 ด้าน 40 ตัวชี้วัด 81 แนวทาง โดยผู้วิจัยได้นำวงจรคุณภาพ PDCA เข้ามาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากวงจรคุณภาพมีลักษณะการทำงานที่ยืดหยุ่นสูง สามารถปรับใช้ได้กับวิธีการทำงานทุกงาน ทุกระดับ และวงจรคุณภาพมีจุดเด่นคือ ทำให้เกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอในลักษณะของการทำงานเป็นวงรอบผู้วิจัยจึงได้นำวงจรคุณภาพมาใช้ในการออกแบบและสร้างเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการในครั้งนี้อย่างสอดคล้องกับ ชนิสรุา ชุมวงศ์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยใช้แนวคิดที่ได้จากการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยใช้หลักการบริหารงานแบบ PDCA เป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ใช้เป็นวิธีการในการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น โดยแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ที่พัฒนาขึ้น มีจำนวน 81 แนวทาง และมีการนำวงจรคุณภาพมาใช้ในการบริหารงาน ดังนี้

7.2.1 การวางแผน (P) ดำเนินการกำหนดขอบข่ายโครงสร้างงาน ขั้นตอนการปฏิบัติ และผู้รับผิดชอบเบื้องต้น สรรวจและจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จัดเตรียมสารสนเทศของสถานศึกษา และชุมชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน วิเคราะห์กฎหมาย นโยบาย หลักสูตรแกนกลาง

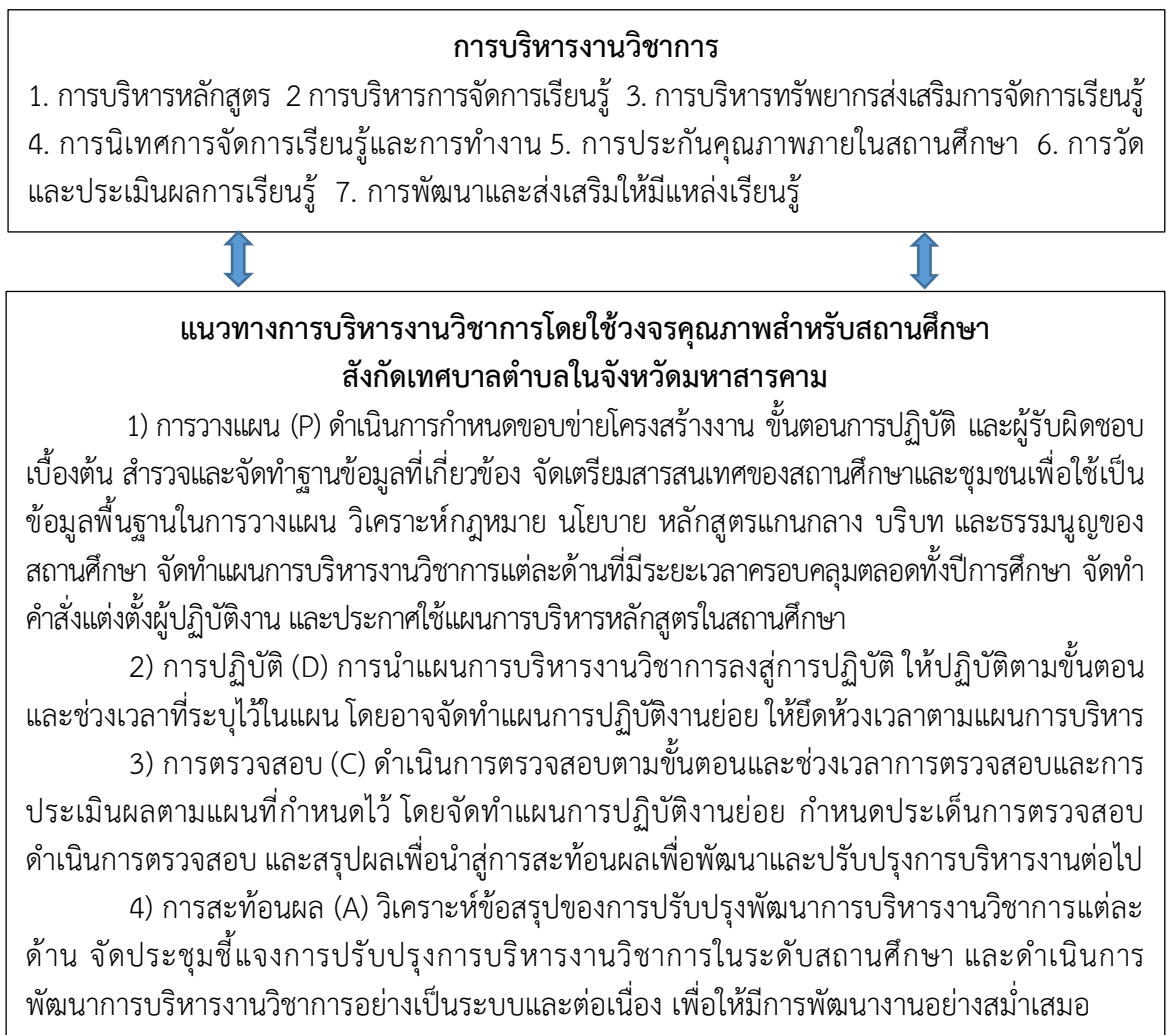
บริบท และธรรมเนียมของสถานศึกษา จัดทำแผนการบริหารงานวิชาการแต่ละด้านที่มีระยะเวลาครอบคลุมตลอดทั้งปีการศึกษา จัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน และประกาศใช้แผนการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง

7.2.2 การปฏิบัติ (D) การนำแผนการบริหารงานวิชาการลงสู่การปฏิบัติ ให้ปฏิบัติตามขั้นตอนและช่วงเวลาที่ระบุไว้ในแผน โดยอาจจัดทำแผนการปฏิบัติงานย่อย ให้ยึดหยุ่นเวลาตามแผนการบริหารเป็นหลัก

7.2.3 การตรวจสอบ (C) ดำเนินการตรวจสอบตามขั้นตอนและช่วงเวลาการตรวจสอบและการประเมินผลตามแผนที่กำหนดไว้ โดยจัดทำแผนการปฏิบัติงานย่อย กำหนดประเด็นการตรวจสอบ ดำเนินการตรวจสอบ และสรุปผลเพื่อนำสู่การสะท้อนผลเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานต่อไป

7.2.4 การสะท้อนผล (A) วิเคราะห์ข้อสรุปของการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการแต่ละด้าน จัดประชุมชี้แจงการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการในระดับสถานศึกษา และดำเนินการพัฒนาการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีการพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ

7. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยการบริหารงานวิชาการ โดยใช้วงจรคุณภาพ

จากภาพที่ 1 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพสำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม สามารถนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ คือ การบริหารงานวิชาการ โดยใช้วงจรคุณภาพ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ตามแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพนี้ ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจและสร้างความตระหนักในองค์กร เกี่ยวกับการนำวงจรคุณภาพมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

8.1.2 ควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกคน มีส่วนร่วมในการทุกขั้นตอนของการบริหารงานวิชาการ โดยใช้วงจรคุณภาพทั้ง การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการสะท้อนผล

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพให้ประสบผลสำเร็จ คือ การจัดทำเอกสารทางวิชาการที่มีความชัดเจน ถูกต้อง และมีการดำเนินการพัฒนาวิชาการโดยนำกระบวนการวิจัยเข้ามาใช้เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการให้มีความเข้มแข็ง ผู้บริหารและคณะครูของโรงเรียนมีการพัฒนาตนเองในด้านเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการอยู่เสมอ สถานศึกษาควรมีความชัดเจนในการมอบหมายนโยบายและการติดตาม การบริหารงานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารให้ความสำคัญในการวางแผนเน้นให้มีส่วนร่วมของทุกคนในหน่วยงาน และให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของการบริหารวิชาการเป็นสำคัญ

8.2.2 ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่พบในการบริหารวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ มักจะพบกับปัญหาและอุปสรรคที่มีเข้ามาเรื่อยๆ ควรร่วมกันวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา และอาศัยความร่วมมือร่วมใจของผู้บริหารและคณะครู นักเรียน และบุคลากรทุกคน เน้นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาให้ถูกต้อง และตรงตามสาเหตุของปัญหานั้น และมีการติดตามผลของการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ

8.3.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

9. บรรณานุกรม

กตัญญูตา เจริญถนอม. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2549). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาแผนพัฒนาสามปีและแผนดำเนินงาน)**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น.
- _____. (2561). **คู่มือประเมิน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development - SBMLD)**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชนิสรา ชุมวงศ์. (2563). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิคม สุวรรณรักษ์. (2563). **การศึกษาวิเคราะห์เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลา กระบวนการ จัดทำแผนจัดซื้อจัดจ้าง หมวดครุภัณฑ์ที่ดินสิ่งก่อสร้าง ศูนย์ภูมิภาค คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้วยแนวคิด Lean และเครื่องมือ ECRS (Eliminate Combine Rearrange & Simplify)**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์.
- ระวีพรรณ รมภีรัง และสมชาย บุญศิริเกสซ์. (2558). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล เมืองลำพูน**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติ (Proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15. 1129-1138.
- โรงเรียนเทศบาลนาเชือก. (2562). **รายงานผลการดำเนินงานปีการศึกษา 2562**. มหาสารคาม : โรงเรียนเทศบาลนาเชือก.
- สังคม สมฤทธิ์. (2552). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัด พะเยา**. การศึกษาอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2562). **รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final report) โครงการจัดทำดัชนีวัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจ ข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562**. กรุงเทพฯ : สำนักงานศูนย์วิจัยและ ให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.